

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS KALBOS IR TAUTYBĖS PAGRINDAIS 2017–2018 IR 2018–2019 MOKSLO METŲ PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS BENDROJO UGDYMO PLANE, PATVIRTINTAME LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO 2017 M. BIRŽELIO 2 D. ĮSAKYMU Nr. 446 TYRIMO

2017-11-30 Nr. (17)SN-187)SP-95

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. rugsėjo 15 d. gautas (duomenys neskelbtini) (toliau – Pareiškėjas) skundas, kuriame rašoma, jog Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. birželio 2 d. įsakymo Nr. V-446 „Dėl 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo plano patvirtinimo“ (toliau – Ugdymo planas) 23.3 punkte yra nurodyta, jog bendrosios programos ugdymo dalykams, skiriant ugdymo valandas per savaitę: mokyklose, kurių nuostatuose (įstatuose) įteisintas mokymas valstybine kalba (toliau – lietuvių kalbos mokyklos), lietuvių kalbos dalyko savaitinių ugdymo valandų skaičius 1–2 klasėse sudaro 15 valandų, o mokyklose, kurių nuostatuose (įstatuose) įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba (toliau – tautinių mažumų mokyklos), lietuvių kalbos dalyko savaitinių ugdymo valandų skaičius 1–2 klasėse sudaro 9 valandas. Skunde akcentuojama, jog nepaisant to, kad tautinių mažumų mokyklose besimokantiems moksleiviams lietuvių kalbos dalyko pamokų skaičius yra daug mažesnis, privalomojo brandos egzamino reikalavimai yra vienodi visiems moksleiviams: ir tiems, kurie baigė lietuvių kalbos mokyklas, ir tiems, kurie baigė tautinių mažumų mokyklas. Teigiama, jog tokiu reglamentavimu diskriminuojami vaikai tautybės ir kalbos pagrindais, kadangi nustatomas skirtingas lietuvių kalbos dalyko savaitinis valandų skaičius lietuvių kalbos ir tautinių mažumų mokyklose, ir dėl to galimai ribojamos tautinių mažumų mokyklų moksleivių galimybės pretenduoti į valstybės finansuojamas studijas aukštesiose mokyklose.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, laikinai pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 dalimi,

2017 m. spalio 2 d. raštu Nr. (17)SN-187)S-547 kreipėsi į Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministeriją, prašydamas pateikti paaiškinimą: kodėl tautinių mažumų mokyklose lietuvių kalbos dalyko savaitinių ugdymo valandų skaičius 1–2 klasėse yra beveik dvigubai mažesnis nei lietuvių kalbos mokyklose; ar savaitinių lietuvių kalbos dalyko pamokų skaičiaus skirtumas mažėja ir / arba išnyksta vyresnėse tautinių mažumų ir lietuvių kalbos mokyklų klasėse, jei taip, nuo kelintos klasės; ar tautinių mažumų ir lietuvių kalbos pagrindinėse bei vidurinėse mokyklose lietuvių kalbos dalyko programa yra vienoda; jei taip nuo kelintos klasės ji yra suvienodinama; ar, nustatant lietuvių kalbos dalyko pamokų skaičiaus skirtumą lietuvių kalbos ir tautinių mažumų mokyklų pradinėse klasėse, atsižvelgiama į tai, kad lietuvių kalbos brandos egzaminas yra vienodas visiems abiturientams, nepriklausomai nuo to, kokią mokyklą (tautinių mažumų ar lietuvių kalbos) baigė. Taip pat prašė nurodyti kitą, reikšmingą, informaciją, susijusią su skirtingu lietuvių kalbos dalyko dėstymo organizavimu lietuvių kalbos ir tautinių mažumų mokyklose.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t ė:

Švietimo ir mokslo ministerija 2017 m. spalio 13 d. rašte „Dėl informacijos pateikimo“ Nr. SR-4405 nurodė, kad tautinių mažumų mokyklose pirmos klasės mokiniai pradeda mokytis ne vienos, o dviejų kalbų: gimtosios (lenkų, rusų, baltarusių) ir lietuvių. Pagal ugdymo planą, gimtajai kalbai mokytis 1–2 klasėse skiriama 14 savaitinių ugdymo valandų, lietuvių kalbai – 9 savaitinės ugdymo valandos. Iki 2017 m. rugsėjo 1 d. 1–2 klasių mokiniams buvo skiriamos 7 lietuvių kalbos savaitinės valandos. Tautinių mažumų mokyklose mokymosi krūvis yra gerokai didesnis nei mokyklose lietuvių kalba; pirmoje klasėje 3 ugdymo valandomis, o antroje klasėje – 4 ugdymo valandomis daugiau nei lietuvių kalbos mokyklose. Tai yra maksimalus Higienos normos HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ leidžiamas krūvis. Ugdymo plane numatyta galimybė pačioms mokykloms didinti lietuvių kalbos mokymuisi skiriamų ugdymo valandų skaičių. Tautinės mažumos mokyklos turi galimybę visas gimtajai ir lietuvių kalbai skiriamas ugdymo valandas dalinti pusiau, vienodą valandų skaičių skiriant ir gimtajai, ir lietuvių kalbai. Lietuvių kalbai papildomai mokytis mokyklos gali skirti po 1 valandą iš valandų, skirtų mokinių ugdymosi poreikiams tenkinti. Švietimo ir mokslo ministerija atkreipė dėmesį į tai, kad pradinėse klasėse, kai formuojami tvirti rašytinės ir sakytinės kalbos pagrindai, gimtajai kalbai mokytis turėtų būti skiriama daugiausiai laiko. Vaikai, mokydamiesi gimtosios kalbos, įgytus įgūdžius sėkmingai

pritaiko kitai kalbai išmokti, todėl jos mokosi greičiau. Nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. lietuvių kalbai skiriamas valandų skaičius per savaitę, įgyvendinant ugdymo programą, buvo suvienodintas tiek lietuvių, tiek tautinių mažumų mokyklose. Penktų-aštuntų klasių mokiniai lietuvių kalbos mokosi po 5 valandas per savaitę, o 9–10 klasių – po 9 valandas per savaitę. Viduriniame ugdyme savaitinis ugdymo valandų skaičius lietuvių kalbai ir literatūrai mokytis tautinių mažumų mokyklose yra 3 valandomis didesnis nei lietuvių kalbos mokyklose. Raštu atkreiptas dėmesys į tai, jog visuotinės literatūros, dalies kalbos ugdymo aspektų, teksto komponavimo, argumentavimo ir kitų dalykų tautinių mažumų kalbomis besimokantys mokiniai mokosi ir per gimtosios kalbos pamokas, todėl šių mokyklų mokiniai pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopose turi galimybių daugiau laiko skirti lietuvių kalbos vartojimo praktikai. Kalbos sandaros, rašybos, skyrybos ir kitus kalbos praktikos įgūdžiai 11–12 klasėse nuolat tobulinami atsižvelgiant į individualius mokinių ir klasės poreikius. Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas pagal vieną programą laikomas nuo 2013 m., bet skirtingų mokomųjų kalbų mokyklų mokinių rezultatų vertinimas yra skirtingas. 2012 m. liepos 1 d. įsakyme Nr. V-1197 „Dėl brandos egzaminų ir įskaitų programų patvirtinimo“, kuriuo pakoreguota Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa, nurodyta, jog kalbos taisyklingumas kalbinės raiškos normų aprašas kandidatų iš mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir tautinės mažumos mokomąja kalba darbams vertinti pereinamuoju laikotarpiu yra numatomas pagal Nacionalinio egzaminų centro tyrimų duomenis ir skelbiamas svetainėje www.nec.lt atitinkamai iki 2012 m., 2013 m., 2014 m., 2015 m., 2016 m., 2017 m., 2018 m., 2019 m. lapkričio 15 d. šiuo įsakymu numatytas 8-erių metų pereinamasis laikotarpis, iki to laiko, kada mokyklas baigs 2011 m. rugsėjo mėn. pagal suvienodintą mokymosi laiką pradėję mokytis penktokai.

2017 m. spalio 27 d. Pareiškėjas pateikė Tarnybai prašymą sustabdyti tyrimą dėl galimos diskriminacijos tautybės ir kalbos pagrindais.

2017 m. lapkričio 24 d. Pareiškėjas pateikė Tarnybai prašymą atsiimti skundą dėl Ugdymo plano 23.3 punkte išdėstytos nuostatos, kuri yra galimai diskriminuojanti tautybės ir kalbos pagrindais.

Lygių galimybių įstatymo 29 str. 3 d. 1 punkte nurodyta, jog, tyrimo metu arba jį atlikęs, lygių galimybių kontrolierius gali nutraukti tyrimą, kai pareiškėjas atsiima skundą.

Atsižvelgęs į tai, kad Pareiškėjas pateikė prašymą atsiimti skundą, bei vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 14 str. ir 17 str., 29 str. 3 d. 1 p.,

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą, Pareiškėjui atsiėmus skundą.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją bei Švietimo ir mokslo ministeriją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikinais pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys